

RAZLIKE U PROCJENAMA TRETMANA I POSTTRETMANSKIH PRILIKA S OBZIROM NA IZREČENE MJERE POVODOM DELINKVENTNOG PONAŠANJA

MIROSLAV BELOBRK

*primljeno: srpanj 1999.
prihvaćeno: prosinac 2000.*

Izvorni znanstveni članak
UDK: 376.5

Na uzorku od 120 nekadašnjih maloljetnih delinkvenata (sada punoljetnih osoba) u tretmanu centara za socijalnu skrb, nakon što je proteklo razdoblje od najmanje 18 mjeseci, a najviše 10 godina po završetku tretmana, od strane stručnih djelatnika centara za socijalnu skrb prikupljene su procjene uspješnosti tretmana s njima kao i njihovih posttretmanskih prilika. Tretman, kao i neke organe povezane s tretmanom, procijenile su također i osobe prema kojima je tretman proveden.

Korištenjem diskriminativne analize testirana je generalna hipoteza po kojoj se očekivalo da će se osobe koje su se nalazile u tretmanu centara za socijalnu skrb slijedom različitih mjera izrečenih povodom njihovog delinkventnog ponašanja (mjera nadzora nad izvršenjem roditeljskog prava, odgojna mjera pojačana briga i nadzora, institucionalne mjere), značajno razlikovati s obzirom na spomenute procjene.

Rezultati dobiveni u istraživanju potvrdili su generalnu hipotezu, i pokazali kako osobe, kojima su povodom njihovog delinkventnog ponašanja izrečene institucionalne mjere, u posttretmanskome razdoblju češće žive u nepovoljnim prilikama i općenito su lošije socijalno integrirane. Te osobe i osobe koje su u tretmanu bile zbog provođenja mjere nadzora nad izvršenjem roditeljskog prava, negativnije procjenjuju tretman i neke od organa s kojima su se susretali tijekom njega.

Ključne riječi: tretman, posttretmanske prilike, procjene

UVOD

U pozitivnom zakonodavstvu uglavnom se prihvaća razlikovanje subtretmana u odnosu na karakteristike sredine u kojoj se tretman provodi. Najčešće raprave i dileme vezane su uz institucionalni i izvaninstitucionalni tretman.

Institucionalni tretman uglavnom je namijenjen maloljetnicima kod kojih poremećaji u ponašanju traju duže, intenzivniji su i složeniji, a često su uvjetovani i problemima u užoj ili široj socijalnoj sredini. Organi, nadležni za izricanje mjera maloljetnicima (sudovi i centri za socijalnu skrb), na institucionalni tretman najčešće se odlučuju kada u maloljetnikovoj obitelji i socijalnoj sredini ne postoji ni minimum uvjeta za postizanje društveno prihvatljivih obrazaca ponašanja. Izvaninstitucionalni tretman, koji se odvija u maloljetnikovoj prirodnoj sredini, najčešće je namijenjen malo-

ljetnicima kod kojih poremećaji u ponašanju nisu izrazito složeni i dugotrajni, a sredina u kojoj živi nije takva da je maloljetnika potrebno iz nje izdvojiti.

Kritike institucionalnog tretmana naročito su (pod utjecajem akademskih krugova i različitih pokreta za građanska prava i njihovih sve većih zahtjeva za deinstitucionalizacijom i reformama), isticane šezdesetih godina kada se (što i danas traje) iznose brojni argumenti protiv institucionalnog, a u korist izvaninstitucionalnog tretmana. Protivnici "institucionalizacije" smatraju kako neuspjeh institucionalnog tretmana leži u činjenici da se život u ustanovi odvija izvan realnosti. Cilj tretmana je prilagoditi maloljetnika životu izvan institucije, omogućiti mu rješavanje svakodnevnih životnih potreba i pomoći mu

* Kontakt adresa: CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB KOPRIVNICA, Trg dr. Tomislava Bardeka 1, 48000 Koprivnica